

30.9.2020

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntönnä 10.8.2020, VN/18059/2020

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE RIKOSLAIN MUUTTAMISESTA

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia (39/1889) siten, että rangaistuksen mittaamisen koventamisperusteisiin lisättäisiin maininta rikoksen tekemisestä uhrin sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta.

Oikeushenkilön rangaistusvastuuta törkeästä kunnianloukkauksesta ja laittomasta uhkauksesta koskeviin säännöksiin ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen maininta tekojen tekemisestä kohteen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Maininta sukupuolesta teon vaikuttimena lisättäisiin myös julkista kehottamista rikokseen koskevaan oikeushenkilön rangaistusvastuusäännökseen silloin, kun rikos, johon kehoitetaan tai houkutellaan, olisi törkeä kunnianloukkaus tai laitton uhkaus.

Esityksessä arvioidaan (s. 16), että ehdotus uhrin sukupuolesta teon koventamisperusteena ei lisäisi käsiteltäväksi tulevia tapauksia esitutkinnassa, syyttäjien toiminnassa eikä tuomioistuimissa. Esityksen mukaisten muutosten todetaan edellyttävän jonkin verran poliisien, syyttäjien ja tuomarien kouluttamista. Koulutuksen arvioidaan olevan toteutettavissa viharikoksiin liittyvän nykyisen koulutuksen ja nykyisten toimintamäärärahojen puitteissa.

Koventamisperusteet vaikuttavat rangaistuksen määräämisessä ankaroitavaan suuntaan rikoksesta säädetyn asteikon puitteissa. Koventamisperusteella voi olla vaikutusta sekä rangaistuslajin valintaan että rangaistuksen mittaamiseen. Esitetyn uuden koventamisperusteen soveltamisessa arvioidaan olevan kyse vuosittain alle kymmenen rangaistuksen ankaroitumisesta.

Vankeusrangaistusten osalta arvioidaan olevan kyse rangaistuksen ankaroitumisesta korkeintaan muutamalla kuukaudella. Yksittäisissä tapauksissa koventamisperuste saattaisi vaikuttaa rangaistuslajin valintaan niin, että ehdollinen vankeus tuomittaisiin ehdottomana. Yksittäiset sakkorangaistukset saattaisivat ankaroitua koventamisperusteen soveltamisen vuoksi niin, että päiväsakkojen lukumäärää korotetaan. Tuomioistuimissa tuomitut maksamattomat sakot voitaisiin muuntaa vankeudeksi. Siten on arvioitavissa, että esityksen mukaiset muutokset voisivat lisätä yksittäisiä sakon muuntorangaistuksia. Lisäys ei esityksen mukaan kuitenkaan olisi merkittävä.

Esityksen mukaan siinä tarkoitettujen muutosten vaikutukset vankilukuun olisivat vähäisiä ja ne olisivat hoidettavissa Rikosseuraamuslaitoksen nykyisten toimintamenojen puitteissa. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi jatkossakin sovellettavaksi harvoin. Esityksellä ei tältä osin arvioida olevan vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksessä tarkoitettujen muutosten toteuttamisesta aiheutuvat menot olisi katettava valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Apulaisbudjettipäällikkö,
budjettineuvos

Annika Klimenko

TIEDOKSI VM/BO/Inha, Taskinen